

vsakoletnih imponantnih Zavezinih skupščin. Na Zavezinih zborovanjih so se pokazale duševne moči in sile, ki so v naprednem učiteljstvu. Shajali in spoznavali smo se učitelji iz vseh slovenskih pokrajin, spoznavali ne le po obrazu ampak tudi po duhu, naporih in težnjah. Po rešenem in temeljitem delu so nam nudile Zavezine skupščine tudi umetniške užitke. Mnogo časa za pravo delo, mnogo truda so nam vzeli koncerti, ki so se prirejali ob Zavezinih skupščinah, vendar smo jih željno pričakovali. In ti poučno-zabavni izleti po dovršenem delu! Vse pokrajine naše lepe slovenske zemlje od deroče Drave doli do sinje Adrije sem spoznal ob teh prilikah. Vse to počiva sedaj, vse to pogrešamo že četrto leto. Samo kaka odborova seja se še skljuje, da izpriča, da to in ono društvo še životari.

Zaradi razmer trpi tudi naša marljiva Slovenska Šolska Matica. Skušala se vzdržati na površju in deluje z veliko vneto, četudi v omejenem delokrogu. Njena vztrajnost zasluži priznanje nas vseh! Če bi ne bila storila v tem času nič drugega, nego da nam je poklonila Viktorja Bežka »Občno vzgojeslovje« z dušeslovnim uvodom, bi ji moral biti hvaležen vsak napredka željen slovenski učitelj. Je pa neka točka v bodočem delovnem programu Slovenske Šolske Maticе, ki me je napotila, da pišem te vrstice. V poročilu o odobrovi seji Slovenske Šolske Maticе, ki je bila dne 9. decembra 1916 od 2. do 4. ure popoldne v poslopiju »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, berem te-le besede: »Nič napačna ni zamisel, ki se je sprožila ob koncu seje: naj bi se Letopis razširil v nekako pedagoško revijo. Toda ker je v ta namen treba dogovora z neko učiteljsko organizacijo, izvršenemu dogovoru treba potrdila po obnem zboru, ki bi se v ta namen izvršil o veliki noči leta 1917. ter nadomestil izostali občni zbor leta 1915., ne kaže zasedaj razpravljati o tem načrtu«. Jasno je, da gre tu za združitev lista »Popotnik« z letopisom Slovenske Šolske Maticе. Akoravno mi je Slovenska Šolska Matica tako pri srcu kakor Zaveza, vendar kličem vodstvu Zaveze: Ne prenačajte se v tem pogledu! (Glej današnje poročilo o delovanju vodstva Zaveze! Prip. ured.) Poglejmo v zgodovino Zavezinih listov — opozarjam na Jelenčev spominski spis o 25letnici obstanka Zaveze — in vsak razsodni učitelj mi bo pritrnil, če rečem: ne dajmo iz rok, kar smo pridobili z velikim trudom. Z velikimi žrtvami je rešila Zaveza »Popotnik« iz rok »Katoliškega tiskovnega društva v Mariboru«, kjer so ga mislili zaradi svobodomiselnih idej, ki jih je baje razširjal med slovenskim učiteljstvom, zadržati. To je en list. Drug list »Uč. Tov.« pa je prevzela Zaveza po dolgotrajnih razmotiranjih in pogajanjih leta 1900 v svojo last od »Deželnega slovenskega učiteljskega društva« in preosnovala takoj oba lista tako, da je »Popotnik« od tedaj strogo pedagoški in znanstven list, »Uč. Tov.« pa šolsko-politiški. Ko je ustanovila Zaveza v začetku leta 1900 še list za slovensko mladino, naši slovenski mladini in slovenski javnosti sploh toli priljubljen »Zvonček«, je dovršila Zaveza v tem pogledu našo organizacijo. Odslej se ni več pripetilo, da bi v obeh slovenskih šolskih listih brali eno in isto poročilo in isto razpravo, eno in isto snov in tako po nepo-

trebnem tratili čas in trosili denar. Sedaj pa izročite »Popotnik« v last Slovenske Šolske Maticе! Ali ne nastane v naši organizaciji zopet velika vrzel, ki je ne bomo mogli nikdar več nadomestiti! Ali morete jamčiti, da ne pride list potom Slovenske Šolske Maticе kedaj v roke naših tovarišev, ki so nam nasprotnih stremeljenj, načel in nazorov. Takoj bi zaprl list našim proizvedom in nas topli z orožjem iz orožarne, ki smo jo mi sezidali. Ne trdim in prepričan sem, da se to ne more zgoditi pod sedanjim predsedstvom in odobrom, kjer deluje dečina kremenito značajnih mož. Ali v pravilih Slovenske Šolske Maticе ni tako preskrbljeno, da bi se mogel preprečiti tak preobrat, kakor v pravilih Zavezinih društev.

Upamo, da se bo vodstvo Zaveze oziralo na opravičene želje svojih članov in da ne bo po svoji volji, iz svoje moči in na svojo odgovornost samo ukrepalo o važnih organizacijskih zadevah, tako kakor lansko leto, ki je brez vprašanja in vednosti upravnega odbora imenovalo »Popotnik« sourednika. S tem pa ne rečem, da naj se list ne poživi in prenovi. Hrepeneti mora navzgor, da bo vselej na višku zahtev sedanjega časa na pedagoškem polju!

Avstrijski Slovani pri cesarju.

Proti koncu meseca januarja letošnjega leta je sprejel cesar poklonilne deputacije avstrijskih kronovinj, ter je v milostljivih besedah odgovarjal na poklonilne nagovore deželnih glavarjev in deželni maršalov. Glavarji dežel, v katerih prebiva slovanska večina, so govorili v dotičnih deželnih jezikih. Gališki deželni maršal je govoril le poljsko in rusinsko, češki najvišji deželni maršal je govoril najprej češki, potem nemški in zopet češki; moravski glavar je govoril češki in nemški; štajerski deželni glavar je govoril le nemški, cesar pa je v odgovoru rabil tudi slovenske besede ter na ta način poučil štajerskega deželnega glavarja, da zastopa dvojezično deželo; tudi deželni glavar kranjski je govoril razven začetnega in končnega stavka izključno nemški. Najbolj zapostavljeni so bili koroški Slovenci. Ne le, da niso v deputacijo pustili nobenega Slovence, tudi ni spregovoril koroški deželni glavar nobene slovenske besede. To neolajno postopanje proti sodeležanom je razžalilo koroške Slovence in celovski »Mir« da duška tej nevolji ter piše: »Iz vseh dežel, kjer prebivajo Slovenci, so se poklonili cesarju na Dunaju tudi zastopniki Slovencev razven iz Koroškega. V odposlanstvu iz Kranjske so bili med mnogoštevilnimi zastopniki štirje Nemci, celo kočevski župan Loy, čeravno je na Kranjskem samo 5% nemškega prebivalstva, Koroškim Slovincem, ki tvorimo eno tretjino prebivalstva v deželi, se ni dala prilika, da bi mogli dati Nj. Veličanstvu izraza neomahljive zvestobe in najgloblje spoštljivosti in udanosti vseh slovenskih sinov Koroške. Tej naši srčni želji bi se bilo pač po kranjskem vzorcu lahko ustreglo. To je dokaz za vso našo mizerijo.«

Slovenski Korošci si niso pustili vzeti prilike, da bi ob tako važnem zgodovinskem trenutku, ko nastopa vlada avstrijskih kronovin nov vladar iz slavne Habs-

burške rodovine, ne izrazili čustev neomajne zvestobe in udanosti do novega vladarja cesarja Karla in do vse prejasne vladarske hiše. Ker niso razmere pustile zastopnikov koroških Slovencev pred Najvišji prestol, zato je poslalo »Katoliško politiško društvo koroških Slovencev« dne 7. februarja t. l. v imenu koroških Slovencev na njegovo evscelenco gosp. ministrskega predsednika Henrika grofa Clam-Martinica sledečo izjavo:

»Vaša ekscelenca! Ker v poklonitveni deputaciji voj. Koroške skoraj 100.000 slov. prebivalstva ni bilo zastopanega, sili v teh dneh, ko stopajo ljudstva vseh dežel stroslavne monarhije pred vzvišeni prestol Habsburžanov, da prejasni cesarski hiši izrazijo prisego večne zvestobe do vladarske hiše in monarhije, tudi slovensko prebivalstvo koroške dežele, da pred stopnicami prestola prisêže neugasljivo ljubezen in vdanost do nad vse ljubljene cesarske dvojice, po dedovane cesarske hiše in monarhije. Vašo Ekscelenco prosimo, da blagovoli ta naša najodkritosrčnejša in najgloblja čuvstva na Najvišje mesto sporočiti.«

Tako je prav! Izpred stopnic Najvišjega prestola se ne bomo pustili nič več odganjati, ki ga tudi mi zvesto čuvamo v teh viharnih časih.

Književnost.

XV. letnik »Slovana«. Kljub neugodnim vojnim razmeram se je pojavil v slovenski književnosti krepak pokret, ki obeta oživiti in povzdigniti slovensko prosvetno delo. Od občinstva, zlasti od inteligence je odvisno, ali obrodi to mlado gibanje zaželjene sadove. Tudi »Slovana«, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, stopa v novo dobo svojega življenja. List, ki je vedno deloval za svobodni razvoj slovenske kulture, začne s prvo številko letošnjega leta svoj petnajsti letnik. Uredništvo ostane še nadalje v rokah pisatelja Milana Puglja, ki je vse potrebno ukrenil, da bo bodoči letnik preskrbljen z izvršnim gradivom. Ker je dalo lastništvo lista uredništvu na razpolago širše denarne vire, bo mogoče tudi uspešneje delovanje za svobodno književnost, umetnost in prosveto. Vsaka številka prinese prispevek Iv. Cankarja. Prva številka, ki kmalu izide, prinese poleg pesmi Golarja, Albrehta in drugih tudi daljo povest kratkočasnega sodobnega pisca Frana Milčinskega »Gospodična Mici«, ki se razmahne takoj po uvodnih straneh v tak humor, kakor ne kmalu katera dosedanja naša zgodba. Dolgo novelo, pisano vseskozi z mladeniškim temperamentom, prične objavljati Fran Govekar. Dalje prinese prva številka začetek zanimive in originalne novele prikupnega pripovedovalca Iva Šorlija. Krajšo črtico objavi Josip Kostanjevec. Dr. A. Žigon ostane »Slovanu« še nadalje zvest sotrudnik. Prva številka prinese poleg prispevka v listu »Bridko zgodbo iz Levstikovega življenja«, ki je pisana tako strogo stvarno, kakor vsa dela tega temeljitega avtorja. Dr. Fran Ilesič objavi nekaj Gregorčičeve korespondence, prof. Ferdinand Seidl, odlični sodobni prirodoslovni pisec, bo zastopan v listu. Prof. Seidl je zagotovil »Slovanu« svoje nadaljnje sodelovanje, kakor še mnogi drugi avtorji. V prvih številkah prične izhajati tudi »Igra«, daljša povest Ivana Albrehta, ki je pokazal svoj solidni

pripovedniški talent zlasti v noveli »Šal«, objavljeni v lanskem letniku »Slovana«. Daljšo povest je spisal za list nadalje Jos. Kostanjevec. Mil. Pugelj objavi več novel in izmed najmlajših priobči Ferd. Kozak črtico iz vojske, Fran Lipah enodejanko »Dopust« i. t. d. »Slovana« objavi članek prof. trg. akademije dr. L. Cermelja, nadalje pripravljajo trije avtorji spis o petdesetletnici Jugoslovanske akademije in sicer dr. Fran Ilesič, Ferd. Seidl in dr. Janko Slesinger. Prispevke so še obljubili dr. P. Grošelj, dr. Iv. Lah, Cv. Golar in med mlajšimi pisatelji tudi Stanko Svetina i. dr. Listek »Slovana« bo poročal o aktualnih dogodkih in posebno še o vseh novih književnih pojavih. Tako bo poizkusil »Slovana«, dobro založen z dobrimi in izvršnimi deli, svojim čitateljem vsestransko ustreči. Vsaki številki bo priložena tudi po ena ali dve reprodukciji del naših, slovanskih in svetovnih najboljših slikarjev in kiparjev. »Slovana« bo izhajal iznova bogateje ilustriran in bo priobčeval le slike umetniške vrednosti. Novo založništvo je poskrbelo »Slovanu« tudi novo opremo, novo naslovno stran in vinjete, ki jih je narisal akademični slikar Maksim Gaspari. List s tem lepim programom toplo priporočamo slovenski javnosti v naročevanje. Občinstvo podpira s tem, da se naroča na »Slovana«, naše književnike in pospejuje s sorazmerno malimi prispevki razvoj naše kulture, ki je gotovo vsem enako pri srcu. Naročnina na »Slovana« znaša za celo leto 12 K, za pol leta 6 K.

»Ljubljanski Zvon.« Prva številka »Ljubljanskega Zvona« je napravila s svojo raznovrstno, marljivo zbrano vsebino jako ugoden vtis. S posebnim zanimanjem pričakovani Kraigherjev roman »Mlada ljubezen« kaže že v svojem začetku vse vrline odličnega leposlovnega dela, ki seveda ni namenjeno nezreli mladini, ob kateri etični resnobi pa se odbijajo vsi ugovori filisterske priderije. Posebno je čitateljem tudi všeč Antona Navačana krepka vaška slika »Muri preganja vrane«. Zanimivo je, koliko interesa je vzbudilo Levstikovo kritično pismo o »Desetem bratu«, ki je objavljala Oton Zupančič s pripomnjo, da bi bil dobil del naše literature nemara drugačno lice, ako bi izšla ta razprava že prej v tisku. V duhovitem eseju razpravlja dr. Prijatelj o razmerju med občinstvom in literaturo. Izmed pesmi je napravila globok vtis Zupančičeva pretresljiva »Joži Bercetu v spomin«. Urednik je napisal v »Listek« namestu predgovora duhovit aforizem ter obširno oceno Gradnikovih »Padajočih zvezd«, dr. J. A. Glonar objavlja zanimivo, rezko kritiko Mohorjeve družbe, dr. Lončar je v krepkih risih označil veliko izgubo, ki je zadela slovensko kulturo s smrtjo dr. Stanca, Levca in Hubada. Poleg navedenih spisov priobčuje »Ljub. Zvon« še Kozakov zamišljen »Dialog v zaledju«, Novačanovo pesem »Klavdij« in Fran Albrechtovo »V svetli uri« ter interesanten prispevek iz slovenske literarne zgodovine: prvotni načrt Jurčičevega »Desetega brata«. — Ker je vsled velikega števila naročnikov preostalo od 1. številke le še malo število izvodov, je treba, da se morebitni novi naročniki oglasijo takoj, sicer jim uprava ne bo mogla več ustreči.

»Zvonček« objavlja v svoji 1. in 2. številki to bogato vsebino: 1. Fran Žgur:

Spomini na pokojnega Frana Kovača,

nadučitelja v p. v Zatičini, ki je umrl v Višnji gori dne 14. januarja t. l.

Črtica o njem v 2. števil. letoš. »Uč. Tov.«, pravi, da je služboval večinoma po Dolenskem. To me je vzpodbudilo, da sem se lotil nekaj več napisati o njem. Fran Kovač je služboval edino v Zatičini skozi dolgih 45 let in nikjer drugod. To zabeležim kot posebno redkost, ker takega slučaja ne najdemo, smem reči, pri nobenem drugem tovarišu. Osebo sem ga spoznal že kot 14letnega učenca v tretjem razredu v Celju; bila sva skupaj na stanovanju. Prve pojme in vaje v igranju in na notah sem mu jaz podajal. Prišel je igrati na mojih malih orglah z enim izpremenom. Z veliko vneto in veseljem se je pozneje oprijemal petja in cerkvene glasbe. Postal je sčasoma jako dober pevce-tenorist, a tudi dober orglavec. V Celju je dovršil ljudsko šolo in tedanjno dvorazredno realko z dobrim uspehom leta 1868, prišel še tisto jesen na ljubljansko učiteljsko iz katerega je izšel leta 1871. in postal takoj začasen in samostojen učitelj na šoli v Zatičini in tu deloval do svoje

vpokojitve leta 1916. Naj navedem tu neki dogodek. Na nekem skupnem potovanju v počitnicah po Dolenskem se nama je pripetil smešen dogodek, ki sva se ga še v poznejših letih z veseljem spominjala. Na Veseli gori pri Št. Rupertu je bil istočasno v gradu grofa Barbota v pokojni neki generalmajor, ime mi je odpadlo, ki je slovel kot velik dobitnik revnim dijakom, ki so ga obiskali. Sklenila sva, fanta lahkih žepov, da ga tudi obiščeva, zlasti zato, ker drugod nisva nikjer trkala na vrata. Rahlih korakov stopiva v grajskim vratom in ukrepava, več kakor je bilo treba, kako naj nastopiva in kdo naj prvi sproži besedo. Ko prideva v grad, ni bilo treba dolgo čakati, in že stoj na hodniku pred nama sivolas gospod v uniformi. Bil je precej gluh. Še nisva dobro izpregovorila, že naju trdo vpraša: »Was wollen die Herren?« — Poveva mu, kdo sva, kaj želiva in kam greva. Podaril je vsakemu goldinarček, ter hkratu zopet krepko izustil: »Studieren Sie fleißig und spielen Sie keinen Faloten-Peter!« Kako hvaležna, vesela in zadovoljna sva odšla, ne morem izreči. Smešen izraz Faloten-Peter nama je pa ostal v spominu za vse življenje. Nadučitelj Fran Kovač je bil živahnega kretanja, vedno vesel in dobre volje, kakor sploh tak temperament. Posebno ljubezniv in gostoljuben je bil svojim stanovskim tovarišem, dokler je bil

samec. Pozneje pa, ko si je napravil domače ognjišče, je ljubko skrbel za svojece. Prva žena je bila sestra pokojnega pisatelja Tomšiča, ki je bil ustanovitelj »Slov. Naroda« v Mariboru. Ker je bila vedno bolehnata, je legla zgodaj v hladni grob, baje po preteku štirih let. Tudi njena dva otročiča sta umrla v nežni mladosti. Bil je nekaj let vdovec. Iz drugega zakona je vzgojil štiri otroke, dva dečka in dve deklici, dorasli so že vsi in dva sina in ena hčerka so se posvetili učiteljskemu stanu. Pokojnik je bil nekaj let tudi zatiški župan in mnogo let občinski svetovalec. Imel je velik ugled v domači občini. V takih razmerah je imel obilo dela, skrbi za šolo, za občino in pozneje tudi veliko truda z lepo stavbo novega modernog urejenega šolskega poslopija za štirirazrednico. Ustanovil je ondi tudi »Reifeisenovo« posojilnico. Bil je 30 let organist. Imel je dober mešan zbor, ki je v prejšnjih časih tudi večkrat javno nastopil pri dobrotelnih prireditvah. Dolgo vrsto let je bil predsednik podružnice sv. Cirila in Metode. Zaradi svojega uspešnega delovanja v šoli in zunaj nje v občini korist, je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem in je dobil tudi kolajno za 40letno zvesto službovanje. Vpokojen je bil na lastno prošnjo z 31. oktobrom 1916. Preselil se je v Višnjo goro, kjer si je napravil lično hišico, da bi vžival zaslužni pokoj. Vžival

ga je pa komaj tri in pol meseca. Kako priljubljen je bil pri svojih tovariših in pri ljudstvu, je pokazal tudi njegov pogreb. Prav častno je bila zastopana Zatičina. Šolska mladina zatiška in višnjegorska pod vodstvom učiteljstva se je polnoštevilno udeležila pogreba. Zatiško učiteljstvo in šolska mladina je položila na krsto lepo cvetje. Nagrobni govor je imel starosta slovenskega učiteljstva Janko Škrbinec nadučitelj v p. Zatičina mu ohrani hvaležno spomin za njegovo uspešno mnogoletno delovanje. Ti pa, dragi tovariši, vživaj plačilo tam gori v sinjih višavah! Blag ti spomin! S. P.

Ali ste že pridobili mladinskemu listu »Zvonček« novega naročnika?

Vrh gore. (Pesem.) 2. Karel Širok: Deklica s punčko. — Ob morju. (Pesmi.) 3. Ivo Trošt: Izpred sovražnih topov. (Božična slika.) 4. Jan Reginov: Sneg pada. (Pesem.) 5. Jos. Vandot: Skratke Klek. (Pesem.) 6. Jan. Reginov: Pesem. 7. Stric Tine: Čudovite živali iz pradavnih in današnjih dni. (S slikami.) 8. Stric Pavel: Z delom se učimo. (Dalje.) 9. Dr. Ivo Sorli: Bob in Tedi, dva neugnanca. (Dalje.) 10. Fran Žgur: Skrat. (Pesem.) 11. Veliki admiral Anton Haus †. (Slika.) 12. Dr. P. Pestotnik: V gostih pri starčku Mrazu. 13. Dr. P. Pestotnik: Prokletstvo starke Zime. 14. Dr. J. Š. Engelbert Gangl. (K njegovi literarni 25letnici. S sliko.) 15. J. Vandot: Lisička je na dvoru bila... (Pesem.) 16. S. N.: Tristoletnica krompirja. 17. Zimska noč. (Slika.) Fr. Rojec: Na razpotju. Enodejanka s petjem. (Konec prih.) 19. Jakob Dimnik: Kronanje v Budimpešti. (S sliko.) 20. Pouk in zabava. 21. Koteček gospoda Doropoljskega. 22. V osemnajsti letnik.

Nov hrvatski list za mladino je pričel izhajati v Zagrebu. Urejuje ga dr. V. Deželici. Uprava se nahaja v Frankopanski ulici 2. Cena K 2:50 za četrt leta.

»Zora« — list za slepce. V Pragi je začel izhajati list za slepce pod naslovom »Zora«. Stavi se s punktiranimi črkami, sistem Braila. Priobčuje v češkem jeziku aktualne članke in poročila. Prinašal bo tudi glasbene priloge.

Srednješolske vesti.

Povišanja v šolski službi. V VII. činovni razred je pomaknjen profesor na c. kr. moškem učiteljski v Gorici Ivan Nekermann, c. kr. okrajni šolski nadzornik za slovenske šole v Trstu in okolici; v VIII. činovni razred so pomaknjeni: dr. Josip Demšar, profesor na c. kr. učiteljski v Ljubljani, Josip Razman, profesor na c. kr. učiteljski v Kopru in dr. Friderik Novotny, profesor na c. kr. državnem moškem učiteljski v Mariboru.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Odkar je izbruhnila sedanja vojna, počiva skoro vse delo v Zavezi. Od slavnostnih dni, ko smo praznovali v Ljubljani 25letnico obstanka Zaveze, se je sešel upravni odbor samo enkrat, in sicer je zboroval dne 29. decembra 1913. Na tej seji se je sklenilo, da se vrši XXVI. glavna skupščina v Pulju v začetku meseca septembra 1914. Preden se je moglo to izvršiti, je izbruhnila vojna, in odslej je omejeno vse Zavezino delo v vodstvu. O delovanju vodstva od zadnje seje upravnega odbora do konca leta 1915 se je sproti poročalo v »Učit. Tov.». Danes podamo kratko poročilo o delovanju v letu 1916. Vodstvo je imelo v minulemu letu 1916 pet sej, in sicer tri v Ljubljani, eno v Kranju in eno na Primorskem. Na I. seji dne 19. aprila se je vzelo na znanje poročilo o delovanju vodstva od 1. januarja do 19. aprila 1916. Poročilo se je glasilo: Na zadnji seji sem poročal, da je vodstvo Zaveze vložilo na »Učit. tiskarno« prošnjo, da tudi za leto 1915 odpiše 5% popusta od skupnega računa za tisk Zavezenih listov, kakor že več let zaporedoma. Na to vlogo je prišel negativen odgovor. Znano je, v kakšnem položaju je bil list »Popotnik« ob novem letu 1916. V zadnji številki leta 1915. je prinesel list izjavo uredništva in upravnštva, da preneha začasno izhajati. Po tej izjavi so se začeli od drugod oglašati glasovi, da le nismo storili prav, ker smo ustavili list. Posebno nas je bilo plašilo dejstvo, ker se je čulo izza kulis, da naši nasprotniki nameravajo začeti izdajati nov list. Zato se je obrnilo vodstvo na upravnštvo in uredništvo za mnenje glede na daljno izdajanje lista. Uredništvo je izjavilo, da od njegove strani ni nikakršnega zadržka in je z toplo besedo priporočalo nadaljno izhajanje lista. Nasprotno pa je odkril upravnštvo o »Popotnikovem« gmotnem stanju silno žalostno sliko, tako da se vodstvo na svoji seji dne 27. decembra 1915 ni moglo definitivno odločiti, da bi list izhajal še nadalje. Naročilo se je pa upravnštvu, naj stori vse mogoče korake, da se omogoči zopetno izdajanje lista; predsedništvo pa je dobilo nalogo, da naj objavi v »Učit. Tov.« naznanilo, da bo »Popotnik« izhajal tudi v letu 1916, če ga gmotno dobro podpre Zavezino učiteljstvo. Dalje se je naročilo predsedništvu, da pošlje Zavezinim društvom okrožnico, v kateri naj se jim kar najtopleje polaga na srce, da naj rešijo edino slovensko pedagoško revijo in se zavzemo zanjo z vso silo in vneto. Kot odgovor na okrožnico sta prišli dve iz-

javi iz štajerskih organizacij. O vsebini teh izjav smo poročali tudi uredništvu, ki jo je pa obsojalo kar najostreje. Tudi predsedništvo je odgovorilo organizacijama na ti izjavi in navedlo vzroke, zakaj je spremenilo vodstvo prvotni sklep. »Učit. tiskarna« nam je ponudila na dotično vprašanje ugodne plačilne pogoje. »Popotnik« pa je šele ostal od smrti, ko je upravnštvo dne 9. januarja 1916 sporočilo, da so se razmere pri listu toliko spremenile v dobro, da lahko reskiramo nekaj števil. Določili smo in objavili, da izide 1. št. dne 25. januarja 1916. Seveda se je list zaradi pomanjkanja delavstva v tiskarni zakasnil. Skušali smo gmotni položaj zboljšati tudi z inserati. Zato smo se obrnili na razne trditve z neposrednim uphom. Tako smo s težavo spravili »Popotnika« zopet na pot. Nato je sledilo poročilo o »Zvončku« in »Učit. Tovarišu«, ki se je vzelo odobruje na znanje. »Učit. Tovariša« je zadel nezgoda. Njegov marljivi upravnik tovariš Fr. Marolt je bil mobiliziran in upravnštvo je prevzela njegova gospa soproga, ki mu je že prej pomagala pri upravnških poslih. Toda nenadoma je zbolela in umrla dne 29. marca 1916. Ob tej žalostni priliki je dobil tovariš Marolt štiritedenski dopust, obenem pa so prosili njegovi nedorasli otroci za očetov odpust iz vojne službe. Ako bo prošnja neugodno rešena, bo prevzel predsednik upravne posle za časa odsotnosti tovariša Marolta. Slednjič se je uredila nagrada korektorju »Učit. Tovariša« in določili odstotki za nabiranje inseratov za Zavezine liste. Nadalje je bil razgovor o delovanju Zaveze v bližnji bodočnosti. Sklenilo se je, da izda vodstvo okrožnico Zavezinim društvom, v kateri opozori društvene odbore na dolžnosti in opravila, ki jih ne smejo opustiti tudi v vojnem času. Naslednja točka dnevnega reda je bil razgovor o delovnem programu Zaveze med vojno za pripravo na čase po vojni. Po zanimivem razgovoru se je sprejel predlog, da se razprava o tej točki nadaljuje na prihodnji vodstveni seji. Na tej seji se je sklenilo, da podpiše Zaveza 200 K IV. vojnega posojila. — Na II. seji vodstva Zaveze dne 18. maja 1916 v Ljubljani poda predsednik poročilo o tekočih zadevah in kako so se rešile. Nato se je nadaljevala razprava o delovnem programu Zaveze med vojno za pripravo po vojni. Sklenilo se je, da izda vodstvo vsem učiteljskim organizacijam po Slovenskem oklic za skupno delo, ker je prepričano, da dosežemo zaželjene cilje na šolskem polju le tedaj, če bomo edini in združeni nastopili za uresničenje našega šolskega programa. V tem smislu se sestavi poziv za skupno delo, katerega besedilo se odobri in določijo organizacije, ki se jim pošlje poziv. Pri slučajnostih se je opozorilo na to, da naj se stopi v dogovor z onimi, ki prevzemo uredništvo »Učit. Tovariša« in »Zvončka«, ako bi moral tovariš Gangl iti k vojakom. Dalje se je sklenilo, da se pokloni vodstvo Zaveze dne 23. maja 1916 novemu deželnemu predsedniku na Kranjskem gosp. Henriku grofu Attems ob njegovem službenem nastopu. — III. seja vodstva Zaveze se je vršila dne 17. julija 1916 v Kranju. Predsednik poroča o uspehih okrožnice, ki je bila razposlana dne 27. aprila 1916. Le malo društev se je zganilo in dalo znak življenja, večina se ne zdrani iz pogubonosne letargije. Naznani tudi, da je tovariš Fr. Marolt dobil dopust za nedoločen čas in zopet sam prevzel posle upravnštva »Učit. Tov.». Nato se je vršila razprava o nasvetu Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, ki predlaga, da naj stopijo v dogovor vse osrednje učiteljske organizacije v Avstriji in prosijo centralno vlado potom vojnega domobranskega ministrstva za vojno draginjsko doklado. Sklene se, da naj stori vodstvo vse za to potrebne korake. Sklep se je izvršil brez pozitivnega uspeha. Nadalje poroča predsednik o odgovorih učiteljskih organizacij na Zavezin poziv za skupno delo in o poročilu, ki se ima na skupnem sestanku podati društvom odposlancem. Ker se predloženo poročilo ni odobrilo, se naroči predsedstvu, da sestavi novo. Slednjič se je sklenilo, da se izda na Zavezina društva poziv, da zavzamejo stališče glede vprašanja o podržavljenju ljudskega in meščanskega šolstva. — IV. vodstvena seja se je vršila dne 2. novembra 1916 v Ljubljani. Predsednik poroča o tekočih zadevah. Na okrožnico glede podržavljenja ljudskega in meščanskega šolstva je odgovorilo 19 društev. 18 se jih je izreklo za podržavljenje, Celjsko učiteljsko društvo ni hotelo zavzeti stališča in hoče to storiti šele po končani vojni. 16 Zavezinih društev pa tudi s tem vprašanjem nismo mogli zdriniti iz zimskega spanja. Dne 18. avgusta 1916 se je poklonila povodom rojstnega dne Nj. Veličanstva pre-

svitlega cesarja Franca Jožefa I. Zavezina deputacija deželnemu predsedniku na Kranjskem gosp. Henriku grofu Attems in ga prosila, da blagovoli sporočiti izjavo udanosti naprednega učiteljstva pred Najvišji prestol. Ker se je bližalo leto h koncu, so poročali upravniki o gmotnem stanju Zavezinih listov. Na podlagi poročila upravnštva »Zvončka« se je sklenilo, da se zviša naročnina na »Zvonček« z novim letom 1917 na 6 K. Nato se je vzelo poročilo na znanje in sklenilo, da se listi izdajajo tudi v letu 1917 v istem obsegu, kakor dosedaj. Imenovala sta se nova urednika »Učit. Tov.« in »Zvončka« v slučaju, da bo moral tovariš Gangl k vojakom. Naposled se je odobrilo poročilo, ki naj se poda delegatom na sestanku za skupno delo, sestavi dnevni red za I. sejo in določi, da se skliče sestanek na dan 28. decembra 1916. — Dne 24. novembra se je vršila žalna seja povodom smrti Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. Ob pol 12. uri istega dne so se poklonili zastopniki Zaveze deželnemu predsedniku na Kranjskem gosp. grofu Henriku Attems, da mu podajo v imenu naprednega, v Zavezi združenega učiteljstva izraz sožalja zaradi smrti ljubljenega vladarja, cesarja Franca Jožefa I. in obnovijo obenem izraze udanosti, ljubezni in neomajne zvestobe do Nj. Veličanstva novega cesarja Karla in do vse prejasne hiše habsburške. — **Naj sledi še poročilo o seji, ki je bila dne 12. januarja 1917 na Primorskem.** Predsednik poroča, zakaj se ni vršila dne 28. decembra 1916 seja odposlancev za skupno delo, kakor je bilo določeno. Znano je, da se je skupnemu delu odrekla takoj Slomškova zveza in Društvo slovenskih učiteljic. Tudi Društvo slovenskih profesorjev je nekako mrzlo odgovorilo na naš poziv in izjavilo, da se mu »ne zdi umestno razvijati kaka načela«. Za to pa ravno gre. Nastale so pa tudi v Zavezi sami zaradi brezbriznosti nekaterih Zavezinih društev take razmere, da ne bi bila niti Zaveza zastopana polnoštevilno. Kaj hočemo s takim »Rumpfparlamentom«? Če hočemo kaj doseči in kaj temeljitega ustvariti, moramo biti najprej edini, vsi delavni in vneti za stvar, sicer je škoda truda in stroškov. Mi smo imeli plemenit namen, če so nam vrgli polena na pot, nas ne zadene krivda. Poročilo se je vzelo na znanje in sklenilo, da se sestanek odloži na nedoločen čas. Glede izražene želje, da bi vodstvo Zaveze stopilo v dogovor s Slovensko Šolsko Matico glede izročitve »Popotnika« v last Slovenske Šolske Matice, sklene vodstvo podati sledečo izjavo: »Vodstvo Zaveze se ne smatra za kompetentno za tako dalekosežne ukrepe in če bo stavila Slovenska Šolska Matica v gornjem smislu konkretni predlog, ga bo predložilo vodstvo ob svojem času upravnemu odboru oziroma delegaciji v razpravo in sklepanje.«

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani je imela svoj redni XIII. občni zbor dne 11. februarja 1917. Ob navzočnosti 12 zadružnikov se je soglasno odobrila računski zaključek za leto 1916, ki izkazuje 1528 K 15 vin. čistega dobička. Rezervni fond je narastel na 18.144 K 87 vin. Po pravilih izstopili člani načelstva in nadzorstva so bili zopet izvoljeni.

Društvu Jubilejska samopomoč je treba poslati 49. in 50. smrtni slučaj (gospa Ana Vidic in tov. K. Bogatec). Oni člani, ki so prejeli položnice za letino 1917. in za 48. smrtni slučaj, pa jih še niso izrabili, naj ob odposiljativ prištejejo tudi 49. in 50. smrtni slučaj; ostali prejmo položnice.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. IV. izkaz prispevkov za »Učiteljski vojni podporni sklad« v času od 1. oktobra do 31. decembra 1916: 1. okraj Laško: Dol 5.60 K, Henina 5 K, Jurklošter 5 K, Laško 5.20 K, Sv. Lenart 6 K, Reka 5 K, Trbovlje-Vode 10.80 K, Turje 1.20 K, Zidan most (Meško) 3 K, skupaj 72.17 K; 2. okraj Konjice: nabral nadučitelj A. Brumen-Čadram 12 K, Stranice (Ferd. in Silva Bobič) 15 K, skupaj 27 K; 3. okraj Sv. Lenart (Kopič 7 K, From A. 3.60 K, From Liza 2.40 K, Kocmut Ivanka 2.40 K) skupaj 15.40 K, Sv. Trojica 10.40 K (Maurič 2 K, Kovačič Jak. 6 K, Kovačič Henrieta 2.40 K), skupaj 25.80 K; 4. okraj Ljutomer: 57.52 K po predsedniku učiteljskega društva; 5. okraj Ormož: 97.20 K (glej podrobni izkaz!); 6. okraj Ptuj: Sv. Duh 3 K; 7. okraj Slov. Gradec: po predsedniku učit. društva 25 K, tov. Scheligo in Rogina 4 K, skupaj 29 K; 8. okraj Šoštanj: Št. Janž pri Velenju 10 K; 9. okraj Vransko: Sv. Jur pod Tabrom 4 K, Letuš 1.50 K, Vransko 17 K, skupaj 23.10 K. Skupaj v tem zvezu 344.79 K; vsota prvih dveh izkazov 1066.90 K; skupaj 1411.69 K. Prosimo nadaljnih pri-

spevkov! — **V ormoškem šolskem okraju** je učiteljstvo v smislu želje Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem darovalo od vojne draginjske doklade za leto 1916 sledeče zneske za učiteljski vojni pomožni sklad: 1. učiteljstvo Ormož-okolica, I. plač. razred, 3% od doklade v znesku K 24.60; 2. učiteljstvo na Humu, II. plač. razred, 2% od doklade v znesku K 6.40; tukaj je vštet prispevek 4 K od tovariša Porekarja, ki ni dobil vojne draginjske doklade, ker stoji kot stotnik c. kr. prostovoljnih strelcev v vojaški službi, pa je vendar s tem prispevkom dokazal, da ima smisel za našo organizacijo; 3. učiteljstvo pri Sv. Bolfenku, II. plač. razred, 2% od doklade v znesku K 17.40; 4. učiteljstvo pri Sv. Miklavžu, III. plač. razred, 1% od doklade v znesku K 10.70; 5. učiteljstvo pri Svetinjah, II. plač. razred, 2% od doklade v znesku K 9.40; 6. učiteljstvo na Runeču, II. plač. razred, 2% od doklade v znesku K 12.—; 7. učiteljstvo pri Sv. Tomažu, III. plač. razred, 1% od doklade v znesku K 7.70; 8. učiteljstvo pri Sv. Lenartu, III. plač. razred, 1% od doklade v znesku K 4.20; 9. učiteljstvo pri Veliki Nedelji, III. plač. razred, 1% od doklade v znesku K 4.80; 10. učiteljstvo v Središču, II. plač. razred, je 2% od doklade že prej poravnalo; glej dotični 3. Zvezni izkaz v 20. števil. »Učit. Tov.« z dne 6. oktobra 1916. — Skupni prispevek vseh šol v ormoškem okraju — razun prej izkazanega zneska središkega učiteljstva — znaša torej K 97.20. Pripomni se, da se je skoraj vse učiteljstvo ormoškega okraja temu stanovskemu davku drage volje podvrglo, le tovariš Domicijan Serajnik, učitelj na ormoški okoliški šoli in tovarišica Ivanka Jagodic, učiteljica pri Sv. Tomažu, sta plačilo odklonila. Prvi ima kot organist lep postranski zaslužek in se menda radi tega čuti vzvišenega nad skromne naše učiteljske težnje, druga pa sekundira prvemu, da prvi ni popolnoma sam!

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Da dobimo popolnejšo sliko delovanja slov. učiteljstva v sedanjih časih, treba je tudi natančnih podatkov glede sodelovanja učiteljstva pri vojnih posojilih. — Obračamo se tedaj do predsednikov okrajnih učiteljskih društev, oziroma njih namestnikov, ako tudi teh ni, do zastopnikov v okrajnih šolskih svetih, da nam izposredujejo pri okrajnih šolskih nadzornikih podatke o sodelovanju učiteljstva dotičnih okrajev in sicer: 1. naj poizvedo, koliko vojnega posojila je zbralo učiteljstvo okraja po šolskih nabiralnicah; 2. koliko posojila je bilo vsled prizadevanja učiteljstva drugod zapisanega. — Najbolje je, ako se kateri imenovani funkcionarjev o priliki osebno potrdi za to k okrajnem šolskem nadzorniku, kjer dobi potrebne podatke ter jih potem še tekom meseca sušca pošlje naravnost Zvezinemu tajniku I. Tomažiču na Staro cesto, pošta Ljutomer. — Skrbite, da dobimo poročila iz vseh okrajev! **Vodstvo.**

Kranjske vesti.

— **C. kr. vadniška učiteljica Pavla pl. Renzenberg** je povodom svoje stalne vpokojitve odlikovana z zlatim zaslužnim križcem s krono.

— **Pri zadnji potresni katastrofi** je bila razrušena še skoraj nova šola v Velikem Podlogu pri Leskovcu. Pouk se je moral prekiniti in šolsko poslopje so zaprli. Saj se pouk itak ni mogel redno vršiti, ker je nadučitelj pri vojnikih, učiteljica pa bolna v Ljubljani.

— **Na bojišču na tirolski fronti** je zbolel poročnik Boleslav Likar iz Ljubljane. Zdravi se v garnizijski bolnici v Lincu. Poročnik Likar je sin našega tovariša Janko Likarja. Drugi sin Ciril, ki se je bojeval na vzhodni fronti je v ruskem ujetništvu.

— **V Mokronogu je umrl** posestnik in gostilničar Anton Tratar, oče našega tovariša učitelja v Mokronogu. Tovariš Tratar je sedaj narednik pri domobranskem pešpolku št. 27. Blagemu pokojniku bodi časten spomin, tovarišu naše iskreno sožalje!

— **Iz ljudskošolske službe.** Za provizorično učiteljico v Mostah sta imenovani Roza Jerajeva in Ana Krapševa; supletinja Josipina Obermanova za provizorično učiteljico v Loškem potoku, Angela Ravnikova je nameščena za supletinjo v Dobropoljah, Friderika Božnarjeva je imenovana za provizorično učiteljico v Loškem potoku. Kandidatinja Frančiška Baragova je pripuščena v šolsko prakso na dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani.

— **Zaradi pomanjkanja kuriva** so bile v Ljubljani zaprte vse srednje, meščanske in ljudske šole od 13. do 20. februarja t. l. 21. februarja se je začel zopet redni pouk.